For Freedom and Justice...

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

NO. 194

...N IN SPIRIT FOREIGN ...LANGUAGE ONLY

Serving Chicago, Milwaukee, Waukegan, Duluth, Joliet, San Francisco, Pittsburgh, New York, Toronto, Montreal, Lethbridge, Winnipeg

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, OCTOBER 9, 1972

ŠTEV. LXXIV — VOL. LXXIV

Ivan Seničar 7-8
Terminal Tower
Room 2310
Cleveland, Ohio 4411

Hrvaški akademiki v Zagrebu obsojeni

Sodna razprava proti štirim študentovskim vodnikom v Zagrebu je bila končana pretekli četrtek z obsodbo.

ZAGREB, SRH. — Sodna razprava proti štirim vodnikom hrvaških visokošolcev v zvezi z lanskim štrajkom na hrvaških visokih šolah, ki se je začela v juliju, pa bila ponovno prekinjena, je bila pretekli četrtek končana z obsodbo vseh štirih obtožencev. Vsi so bili spoznani krivim protirevolucionarnega, protidržavnega in separatističnega delovanja.

D. Budiša, bivši predsednik zagrebške študentovske zveze, je dobil najstrožjo kazen, 4 leta zapora, Čičak in Paradžik sta dobila vsak po tri leta zapora, Dodig pa eno leto. Prvi trije se sploh niso marali braniti in odgovarjati na obtožbo. Izjavili so v začetku, da sodišča ne priznajo in ne pričakujejo od njega nepristranske razprave in pravične sodbe. Ta naj bi bila zanje izrečena, še pred razpravo.

Kljub temu so se tu in tam oglasili z vprašanji pričam in jih ponovno spravili v zadrego.

Rdeči napadli naselje gobavcev in bolnišnico

SAIGON, J. Viet. — Rdeči so pretekli petek napadli naselje gobavcev, bolnišnico in šolo sirotišnice nedaleč od Da Nanga. Neka starejša ženska je bila ubita, 20 oseb pa ranjenih. Napad na to samotno naselje v bližini morske obale, ki nima nobenega pomena za vojskovanje, je vzbudil posebno pozornost, ker ga nihče ni pričakoval.

Smisel takih napadov je buditi strah in z njim prisiliti prebivalstvo k pokorščini rdečim. Teroristi so napadli v zgodnji jutranji uri in postavili 8 eksplozivnih bomb v hiše gobavcev in malo bolnišnico. Ena izmed bomb je ubila neko tuberkulozno ženo in ranila 20 gobavcev, druga je uničila generator v sirotišnici in tretja poškodovala šolsko poslopje.

Dr. Gordon Smith, ameriški misijonski zdravnik, ki vodi celo ustanovo za United World Mission iz St. Petersburga, Fla., je bil v času napada v Da Nangu. K napadu je dejal: Gobavci ne prizadevajo nikomur nič hudega. Nihče s trohico humanosti bi ne storil tega. Mi nimamo niti penija, da bi škodo popravili.

Predsednik Juž. Koreje pojde obiskat Japonsko

SEOUL, J. Kor. — Korejci in Japonci se nimajo posebno radi še od časa, ko je bila Koreja pod japonsko oblastjo. Čas in potreba morata iti preko tega in tako se je predsednik Južne Koreje Chung Hee Park odločil za obisk Japonske, ki naj bi privedel do boljših in tesnejših vezi med obema, pa tudi do širšega sodelovanja.

Na 6-dnevni uradni oblisk bo odšel 13. novembra, kot je bilo tu objavljeno.

Vremenski prerok pravi;

Večinoma sončno in hladno. Najvišja temperatura okoli 54.

Novi grobovi

Frank Zakrajsek

V Woman's bolnišnici je umrl po dolgi bolezni 76 let stari Frank Zakrajsek, 14309 Sylvia Ave., rojen v Dolenjih Poniknvah pri Trebnjem na Dolenjskem, od koder je prišel v ZDA l. 1919, vdovec po l. 1964 umrli ženi Mary, roj. Kleindienst, oče Stanleyja in Edwarda, 5-krat stari oče, 9-krat prastari oče. Bil je član ADZ št. 1 in Kluba slovenskih upokojencev v Euclidu. Pogreb je iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. danes ob 8.15, v cerkev Marije Vnebovzete ob 9., nato na All Souls pokopališče.

Mary Hocevar

V petek zvečer je umrla Mary Hocevar, roj. Cvet, na svojem domu v Newburghu, doma v fari Škocjan pri Novem mestu na Dolenjskem, od koder je prišla v ZDA pred nekako 60 leti, žena Louisa, mati Louisa Jr., Franka, Mary Sochinsky, Helen Wasilewski, Therese Leszcynski in Josephine Yarish, 9-krat stara mati, 2-krat prastara mati, sestra Johna Cveta. Pokojna je bila članica ADZ št. 10, KSKJ št. 150 in Društva Najsv. zakramenta pri Sv. Lovrencu. Pogreb bo iz Fortunovega pogrebnega zavoda na 5316 Fleet Avenue jutri, v torek, ob 8.30 zjutraj, v cerkev sv. Lovrenca ob 9., nato na Kalvarijo.

Joseph Strekal

V petek zvečer je na poti v St. Luke's bolnišnici umrl 77 let stari Joseph Strekal, "Kraljev Jože", s 11210 Greenwich Avenue, doma iz Zvirč v fari Hinje na Dolenjskem, od koder je prišel v ZDA pred 55 leti, mož Albine, roj. Smrekar (preje vdovec po umrli ženi Ani, roj. Yappel), brat Stanka in Johanne Strnad. Pokojnik je bil zaposlen do svoje upokojitve leta 1960 pri American Steel & Wire Co. Bil je član KSKJ št. 146 in ADZ št. 10. Pogreb bo iz Ferfolia pogrebnega zavoda na 5386 Lee Rd., Maple Heights jutri, v torek, ob 10.15, v cerkev sv. Lovrenca ob 11., nato na Kalvarijo.

Mary Biro

V nedeljo zjutraj je preminula v St. Alexis bolnišnici 59 let stara Mary Biro s 3601 E. 76 St., roj. Funja na Slovaškem, vdova po pok. Alexu, mati Barbare Tepley in Sandre Broderick, sestra Helen Burda. Pogreb bo iz Ferfolia pogrebnega zavoda na Union Avenue v sredo ob 8.30, v cerkev sv. Lovrenca ob 9., nato na Kalvarijo.

Anton Zadnik

V Tampi, Fla., je umrl v nedeljo zjutraj Anton Zadnik, star 79 let. Družina je preje živela v Mantui, O., pa se preselila v Florido pred 12 let. Truplo bo pripeljano za pokop v cleveland, kjer bo pogreb iz Ferfolia pogrebnega zavoda.

John Tomazic

V soboto je umrl v St. Vincent Charity bolnišnici 84 let stari John Tomazic s 1200 E. 176 St., rojen v Hrušici v Sloveniji, od koder je prišel v ZDA l. 1913, mož Mary, roj. Ban, očim Georgea in Petra Gargetic in Mrs. Thomas (Emma) Welo, brat Josepha, do upokojitve zaposlen pri Penn-Central železnici. Pokojnik je bil član HKZ št. 30, HBZ št. 235, ADZ št. 8 in Kluba slov. upokojencev za Waterloo Rd. okrožje. Pogreb bo iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. jutri, v torek, ob 8.15, v cerkev Marije Vnebovzete ob 9., nato na Kalvarijo.

Obrad Momic

Na svojem domu je umrl pretekli petek 90 let stari Obrad Momic, 4222 Mapledale Avenue, rojen v Dalmaciji, od koder je prišel v ZDA l. 1950, mož Stane, oče Johana, Dušana, Obrada, Milice Zikovic in Marije Klico, 22-krat stari oče, 4-krat prastari oče. Pogreb bo danes opoldne iz Grdinovega pogrebnega zavoda na E. 62 St. v pravoslavno cerkev sv. Save ob enih, nato na pokopališče sv. Teodozija.

Pri železniški nesreči v Mehiki 171 mrtvih

SANTILLO, Meh. — Potniški vlak, ki je vozil z dvojno dovoljeno brzino po vzpetini navzdol okoli 1,600 romarjev z božje poti domov, se je iztiril in delno vnel. Pri tem je bilo 171 potnikov mrtvih, preko 1,000 pa ranjenih. To je doslej največja železniška nesreča, kar jih je Mehika kdaj doživela.

Strojevodja in kurjač lokomotive sta ostala živa z manjšimi poškodbami. Preiskava vzroka nesreče je dognala, da sta bila pod vplivom alkohola.

Petrolejske družbe se sporazumele s 5 arabskimi državami

Petrolejske družbe, ki izkoriščajo petrolejska ležišča v arabskih državah ob Perzijskem zalivu, so pristale na zahtevo, da postanejo države lastnice 51% podružnic, ki delujejo na njih ozemlju.

WASHINGTON, D.C. — Predstavniki petih arabskih držav, ki imajo bogata ležišča olja, so se sporazumeli o pogojih in postopku za večjo udeležbo teh držav pri izkoriščanju njihovega olja. Po določeni dobi bodo te države dobile 51% lastništva petrolejskih družb, ki njihovo naravno bogastvo izkoriščajo.

Sporazum je bil dosežen po 9 mesecih razgvorov in pogajanj med petrolejskimi družbami in državami Savdsko Arabijo, Katarjem, Kuvajtom, Irakom in Abu Dabijem, članom Unije arabskih emiratov. Pričakujejo, da ga bodo vlade naštetih držav potrdile. Nekaj težav utegne biti z Irakom, katerega levičarska vlada se je letošnjo pomlad naslonila tesnejše na Sovjetsko zvezo.

Države so prvotno zahtevale kot začetni delež 20%, ki naj bi postopno rastel do 51%. Petrolejske družbe so v preteklem marcu pristale načelno na te zahteve, a se v naslednjih mesecih pogajale v podrobnostih, kako naj pridejo države do svojega deleža in koliko naj družbam zanj dajo odškodnine. Nekateri trdijo, da bodo arabske države dobile nadzor z 51% lastništva v družbah že tekom 5 let, drugi pa sodijo, da se bo to zgodilo nekako do leta 1980.

Komisija za cene nastopila odločnejše

WASHINGTON, D.C. — Komisija za cene je prvič uporabila svojo pravico in pod grožnjo kazni pozvala tri družbe, da pošljejo svoje zastopnike na zaslišanje s potrebnim gradivom v zvezi s pritožbami, da namerno zmanjšujejo produkcijo cementa, da bi s tem dosegle povišanje njegove cene.

Doslej se je večina pozvanih odzvala sama brez posebnega svarila s kaznijo.

RAZGOVORI V PARIZU SO ZELO RESNI IN POMEMBNI

V Parizu sta se včeraj razgovarjala dr. Henry Kissinger in njegov pomočnik gen. Alexander M. Haig s predstavnikoma Hanoia Le Duc Thojem in Xuan Thuyjem o končanju vojskovanja v Indokini. Predsednikov tiskovni tajnik v Washingtonu je objavil, da se bodo razgovori nadaljevali danes in verjetno še tudi jutri.

WASHINGTON, D.C. — Tajna pogajanja v Parizu med ZDA in Severnim Vietnamom so prešla v odločilno razdobje. Včeraj se je predsednikov glavni svetovalec za narodno varnost dr. Henry Kissinger skupaj s svojim pomočnikom gen. A. M. Haigom ponovno razgovarjal z zastopnikoma Severnega Vietnama Le Duc Thojem in Xuan Thuyjem. Razgovori se danes nadaljujejo in se bodo nemara še tudi jutri, kot je objavil predsednikov tiskovni tajnik Ronald Ziegled. O podrobnostih ni nobene vesti uradnih virov, sodijo vendar, da je najtrši oreh zahteva Hanoia, da se mora predsednik Južnega Vietnama Van Thieu umakniti s svojega položaja, kar pa ta odklanja.

Gen. A. M. Haig se je prve dni meseca mudil v Saigonu in se na dolgo razgovarjal s predsednikom Van Thieujem o poteku razgovorov v Parizu. Pri teh razgovorih je bil navzoč tudi ameriški poslanik v Saigonu E. Bunker. Van Thieu je tedaj in včeraj ponovno izjavil, da je Južni Vietnam zakonita ustavna država in on njen zakonito izvoljeni predsednik. Odločno je odklanjal vsako vladno koalicijo, v kateri bi bili tudi zastopniki rdečih, kot ti in Hanoi to zahtevajo.

Predsednik Nixon je vstrajal na stališču, da ZDA ne bodo pomagale pri odstranjevanju Van Thieua z vlade v Saigonu in pri vmeščanju nove vlade "narodne sloge", v kateri bi dejansko prevladovali rdeči. Hanoi je doslej na tem trdo vstrajal, pa je nemara popustil, ko se razgovori nadaljujejo tako "zelo resno in pomembno" ter so prišli v "občutljivo razdobje". Van Thieu je bil pripravljen odstopiti en mesec pred volitvami, ki naj bi se vršile pod mednarodnim nadzorom in odločile o bodočnosti Južnega Vietnama. Temeljno vprašanje je, kdo naj take volitve vodi v Južnem Vietnamu, sedanja vlada brez Van Thieuja ali nova vlada "narodne sloge", sestavljena iz predstavnikov sedanje vlade, iz predstavnikov nevtralcev in iz predstavnikov rdečih.

Obrambni tajnik M. Laird je včeraj na CBS TV na program "Face the Nation" dejal, da ZDA zahtevajo kot del sporazuma vrnitev vseh svojih vojnih ujetnikov in točen obračun "pogrešanih v akciji" in da je njihov cilj ohraniti Južni Vietnam neodvisen in izven komunistične oblasti.

Rogers se razgovarja z vodniki tujih držav

ZDRUŽENI NARODI, N.Y.— Ameriški državni tajnik William P. Rogers se je zadnje tedne sestal in razgovarjal z vodniki in predstavniki tujih držav, ki se udeležujejo zasedanja glavne skupščine ZN.

Sestal se je z zunanjimi ministri vseh zavezniških držav, pa tudi vseh glavnih sil sveta. Francoski, britanski in sovjetski zunanji minister so šli še tudi v Washington, kjer so bili sprejeti pri predsedniku Nixonu v Beli hiši. V Washington je prišlo tudi več zunanjih ministrov drugih držav, ki so imeli tam posebne naloge in opravke. Državni tajnik W. P. Rogers je vendar v glavnem zadnje tedne v New Yorku.

Pretekli četrtek je imel W. P. Rogers malico v prostorih misije ZDA pri ZN za 50 afriških zastopnikov na zasedanju glavne skupščine ZN. Kasneje je imel sestanek z zun. ministrom Egipta El-Zayyatom, ki naj bi bil uspešen. Hladno je bilo Rogersovo srečanje z indijskim zunanjim ministrom Swaranom Singhom, ko mu je pokazal svojo nejevojo nad indijskimi trditvami, da se CIA meša v notranje zadeve Indije.

Rogers je zahteval dokaze za te trditve, pa je Indijec odgovoril, da morajo ZDA dokazati, da te obdolžitve niso resnične. To je v popolnem nasprotju ameriškega pravnega načela, da je vsak obtoženec nedolžen, dokler mu krivda ni dokazana.

Irak dolži vlado ZDA sebične uporabe veta

ZDRUŽENI NARODI, N.Y.— Iraški zunanji minister Mortada Abdul-Baqui je v svojem govoru pred glavno skupščino ZN obdolžil ZDA, da so uporabile svojo veto pravico v Varnostnem svetu ZN iz notranjepolitičnih vzrokov.

Nastopile so namreč proti obsodbi izraelskega nastopa proti Siriji in Libanonu, ko Varnostni svet ni bil voljan istočasno obsoditi tudi terorističnega arabskega nastopa proti izraelskemu olimpijskemu moštvu v Muenchenu.

Iračan je trdil, da je zastopnik ZDA glasoval proti obsodbi Izraela, da bi judovski volivci v novembru podprli predsednika Nixona in republikansko stranko.

Iz Clevelanda in okolice

Vlomilec umoril rojaka—

V petek zvečer je okoli 8.30 neki moški potrkal na zadnja vrata doma 77 let starega Josepha Strekla in njegove 61 let stare žene Albine na 11210 Greenwich Avenue S.E. Mož, ki je sedel z ženo v družinski sobi na kavču, je šel k vratom in tujci dejal, naj gre svojo pot. Ko ta ni šel, je mož pozval ženo, naj gre klicat sosede. Ko se je vrnila, so našli moža na kuhinjskih tleh, vrata pa vlomljena. Ko so Josepha Strekla pripeljali v St. Luke's bolnišnico, so ugotovili smrt.

Seja—

Društvo sv. Ane št. 4 ADZ ima v sredo zvečer ob 7.30 sejo v navadnih prostorih SND na St. Clair Avenue. Po seji bo zabava.

Še na mnogo let—

Frank Zefrin, 11927 Granger Rd., Garfield Heights, je zadnji petek dopolnil 83 let, žena Pavlina pa 2. oktobra 73 let. Oba sta še pri dobrem zdravju. Dolgoletnima zvestima naročnika lista iskrene čestitke k rojstnima dnevoma z željo: Še mnogo zdravih let!

Pozdrav iz Rovinja—

Rev. dr. Jerko Grzinčič pošilja svojim znancem v Clevelandu, posebno vsem faranom sv. Vida prisrčne pozdrave. Upa, da bo kmalu zopet v Clevelandu.

Redna seja—

Klub slovenskih upokojencev za Waterloo Road okolico ima jutri, v torek redno mesečno sejo ob dveh popoldne v SDD. Vse članstvo prisrčno vabljeno!

Prodaja starin—

Women's Guild of St. Vincent Charity Hospital bo imel danes in jutri "White Elephant" prodajo v Jordan Hall na E. 24 St. od 10. dopoldne do 4. popoldne. Pravijo, da je izbira velika in marsikaj prav uporabnega.

Seja—

Društvo Danica št. 11 ADZ ima jutri, v torek, ob 1.30 popoldne sejo v SND na St. Clair Avenue.

Pismo ima v uradu—

G. Franc Štrukelj, 6127 St. Clair Avenue, ima v uradu AD pismo iz Slovenije.

Ni vredno odgovora?

WASHINGTON, D.C. — Predsednik Nixon in vodniki njegove volivne kampanje so se postavili na stališče, da ni vredno odgovarjati McGovernu na trditve, da je sedanja Nixonova administracija najbolj korumpirana od vseh, kar jih je kdaj imela naša dežela, češ da je to tako vidna laž, da jo lahko vsakdo otipa, ne le vidi.

Predsednik Nixon je dejal na zadnji tiskovni konferenci: Mislim, da bodo odgovorni člani demokratske stranke odklonili ta način kampanje, in bi predložil, da odgovorni člani časopisja slede enotni ravni, kateri so predani, in prav tako odklonijo tako kampanjo.

"Za nas je popolnoma nesprejemljivo, da vlada ZDA iz človekoljubnih ozirov poziva k skupnemu nastopu proti terorizmu, ko ameriške bombe lete na nedolžne žene in otroke v Vietnamu in 'civilizirani' ameriški generali groze, da bodo to hrabro ljudstvo zbombardirali v kameno dobo," je dejal Abdul-Baqui.

Amerika in Rusija sta odločeni ostati izven morebitne izraelsko-arabske vojne

LONDON, Vel. Brit. — Na Srednjem vzhodu je trenutno mirno in nihče ne pričakuje, da bi moglo skoro priti do novega oboroženega merjenja moči med Izraelom in arabskimi državami. V Egiptu, pa tudi v Jordaniji in Siriji vedo, da Izraelu zdaj še niso kos in ne upajo, da bi mu skoro bili.

Izrael sam ima že dovolj zasedenega arabskega ozemlja in nima interesa, da bi znova začenjal boj. Edino nevarna je meja proti Libanonu, če ne bodo tam dali gverilci miru. Nekateri krogi v Izraelu se namreč zavzemajo za "popravo" meje proti Libanonu. Ta naj bi bila pomaknjena na severni breg reke Litani.

Arabske države so se odločile za enkrat iskati osvoboditev zasedenega ozemlja po diplomatski poti. Tako je jordanijski zunanji minister Salah Abu Zeid pozival glavno skupščino Združenih narodov v sredo, naj poskrbi, da bo Izrael izpolnil zahteve resolucije Združenih narodov od novembra 1967, ki zahteva umik njegovih oboroženih sil z zasedenega arabskega ozemlja. Zeid je ponovil jordanijski predlog za ustanovitev Združenega arabskega kraljestva, ki naj bi združevalo palestinske in jordanijske Arabce pod krono hašemitskega vladarja kralja Huseina.

Za "jordanijsko" rešitev med palestinskimi Arabci ni dosti podpore. Prav tako jo dvomljivo in neugodno presojajo v drugih arabskih državah.

Egipt išče prav tako umik Izraela s svojega ozemlja, pa je izjavil, da ni pripravljen sprejeti "začasen" dogovor, v okviru katerega bi se Izraelci umaknili od Sueškega prekopa, pa ohranili polovico Sinajskega polotoka z njegovim skrajnim južnim koncem vred, ki nadzira Tiranski preliv iz Rdečega morja v Akabski zaliv. Izraelci so odločeni ta del zadržati ne le začasno, ampak za "vselej", to v Kairu vedo in zato tak odgovor odklanjajo.

Sirija je od vseh izraelskih sosedov najbolj glasna. Hudo jo boli, da se je Izrael trdno usedel na Golansko višavje, od koder lahko skoraj vsak čas seže proti Damasku. Da bi se zavarovala vsaj za silo, je naprosila Sovjetsko zvezo za moderno orožje, predvsem za protiletalske rakete SAM 3 in za nove tanke, ki naj bi okrepili oslabljeno sirijsko vojsko. Sirija naj bi dobila iz Sovjetske zveze tudi nekaj modernejših jet lovskih letal. V Siriji je trenutno, kot trdijo, kakih 1000 sovjetskih vojaških strokovnjakov in instruktorjev.

Diplomatski krogi v Londonu, ki opazujejo skrbno razvoj na Srednjem vzhodu, pravijo, da so Združene države in Sovjetska zveza sklenile medsebojen dogovor, da se ne bodo dale potegniti na noben način v oborožen spor na Srednjem vzhodu, če bi do njega zopet prišlo. Tak dogovor naj bi bil dosežen v maju, ko je bil predsednik ZDA Nixon na obisku v Moskvi. Na ta dogovor se je skliceval egiptski predsednik Sadat, ko je julija odslovil sovjetske vojaške svetovalce in strokovnjake iz Egipta. Ti so prišli zdaj v Sirijo, toda v Jeruzalemu so prepričani, da se bodo ti strogo držali le svoje "svetovalske" vloge in se izognili vsakemu mešanju v oborožen spopad, če bi do kaj takega prišlo.

Obe glavni svetovni sili sta odločeni ohraniti znosne medsebojne odnose, ki naj omogočijo povečanje medsebojne trgovine, tehničnega, kulturnega, znanstvenega in gospodarskega sodelovanja. Ne Vietnamu in ne Srednjemu vzhodu ne bo dopuščeno, da bi te odnose resno motila.

AMERIŠKA DOMOVINA
AMERICAN HOME
6117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:
Za Združene države:
$18.00 na leto; $9.00 za pol leta; $5.50 za 3 mesece
Za Kanado in dežele izven Združenih držav:
$20.00 na leto; $10.00 za pol leta; $6.00 za 3 mesece
Petkova izdaja $6.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:
United States:
$18.00 per year; $9.00 for 6 months; $5.50 for 3 months
Canada and Foreign Countries:
$20.00 per year; $10.00 for 6 months; $6.00 for 3 months
Friday edition $6.00 for one year.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83 No. 194 Monday, Oct. 9, 1972

"Agrokombinat" v Sloveniji

Komunistično izrazoslovje, ki daje imena dotlej nepoznanim gospodarskim, pa tudi kulturnim in socialnim novim oblikam človekovega sodelovanja, namenoma in dosledno uporablja visoko doneče, večidel iz tujih jezikov pobrane izraze in imena. Isto velja za nazive že udomačenih stvari: oni nimajo strank, ampak partijo, ne gredo na sestanek, ampak na miting itd. Tako so tudi za obliko združene kmetijske produkcije, ki smo jo svoj čas imenovali "proizvajalno zadrugo", iznašli bobneče ime: agrokombinat.

Kakor je bilo slovenskemu kmečkemu ušesu tuje to ime, zloženo iz dveh latinskih besed, ki pomenita poljedelsko sestavljeno poslovanje (slovenski pravopis iz l. 1962 za kombinat nima razlage), prav tako mu je ostal tuj tudi notranji ustroj tega novega združevanja za vsako ceno in pod hudim pritiskom. Že osnovna ideja agrokombinata sama po sebi ni imela zdrave gospodarske podlage, ker je predpostavljala, da je mogoče z združitvijo večjega števila majhnih in večidel revnih posestev v velike kmetijske nosilce skupne kmetijske proizvodnje, ustvariti sodobna podjetja z neslutenimi možnostmi gospodarskega napredka na deželi. Izkazalo se je, da to ni mogoče pri razmerah, kakor vladajo na kmetih v Sloveniji. (O tem vprašanju je pisec tega člana obširno razpravljal v posebnem spisu že pred 7 leti v Zborniku Svobodne Slovenije (1965, str. 185 do 191) z dokazovanjem, da veliki kmetijski obrati za Slovenijo nimajo pogojev in je tudi povedal, zakaj ne.)

Značilno je in tudi zanimivo, da so sedaj do enakih zaključkov prišli tudi komunistični kmetijski gospodarstveniki. List "Kmečki glas", ki ga izdaja založniško podjetje (seveda pod komunističnim vodstvom) z istim naslovom v domovini, je priobčil v št. 36 letošnjega septembra objavo, ki na celi črti obsodi ustanavljanje agrokombinatov in jih odklanja. Dobesedno piše: "Družba je v take kombinate investirala ogromno denarja; ob združitvi smo koncentrirali tudi kadre (vodilno plast v podjetju) in gmotna sredstva majnih zadrug in **natihoma nacionalizirali zemljo** (podčrtal jaz) ... Zgradili smo velika upravna poslopja, močno se je povečal administrativni aparat, s tem pa so se povečali tudi stroški. Med tem pa je tehnologija dela, ki bi jo prvenstveno morali spremeniti in posodobiti, če bi hoteli kreniti naprej, ostala ista, kot je bila v tistih podjetjih, ki smo jih združili. Razvoj gospodarstva pa je terjal svoje in mu tako združena podjetja niso bila kos ..."

"Kmečki glas" k temu dodaja, da takih agrokombinatov ni bilo malo in so se razen redkih izjem, vsi nesrečno končali. V obupni borbi za obstanek so se začeli združevati s trgovinskimi organizacijami in se prelevili v agroživilske komplekse, pri katerih se je osnovna kmetijska proizvodnja opuščala in končno povsem opustila. Zemlja je ostajala neobdelana, zadružni domovi in objekti se rušijo, ker je težko najti pravega lastnika, ki bi zanje skrbel.

Na podlagi takih dejstev pride "Kmečki glas" do odločnega sklepa: agrokombinatov nikoli več! Posebno še zato ne, ker so kmetije dosedaj združevali — kot piše list — "večkrat tudi s pritiski", (se pravi s silo), ne glede na to, kaj o tem mislijo neposredni proizvajalci (kmetje). Kjer se je pa tak agrokombinat za silo še obdržal, se le "počasi uveljavlja", ker se ono razvpito samoupravljanje "slabo razvija". Iz takih pripomb sledi, da samoupravljanja sploh ni, ker se zanj nihče ne zanima.

Da ne bo pomote: te slike ni narisal nekdo, ki mu gre za to, da "pobija" komunizem in iz tega razloga pretirava ali celo neresnico piše. Nič takega! Vse stoji črno na belem v listu "Kmečki glas", ki mu mora biti zares težko pokopavati lastnega otroka, ki ga je spočel in rodil v obliki agrokombinata "nezmotljivi" nauk komunizma in z njim slovenskega kmeta skoraj uničil. Po toči zvoniti je prepozno, pravi pregovor. Škode, prizadejane kmečki družini, vrelcu narodove fizične in duhovne moči, ni mogoče več popraviti. Objektivna zgodovina o komunističnem medvladju v naši domovini bo zelo verjetno ugotovila, da med vsemi zločestnimi ukrepi partijskega režima gre po poraznih posledicah prvo mesto načrtnemu uničevanju kmečkega stanu. Vendar izrek pravi, da sežejo korenine kmečkega grunta do pekla; zato mogotcem ni uspelo do kraja pritisniti kmeta k tlom in si ga podjarmiti. Nasprotno kaže, da so prišli do spoznanja — čeprav pozno in po prizadejani veliki škodi —, da je njihov načrt, zapopaden v besedi agrokombinat, neizvedljiv in pelje do popolnega izničenja kmečkega človeka doma in človeka v njem. Tega so ustrašili; zemljo je treba skrbno obdelovati za vsakdanji kruh tudi pod vlado "tovarišev", kdo jo bo, ko kmeta ne bo več?

Zato so zatrobili v "Kmečkem glasu" umik agrokombinata, na njegovih ruševinah pa sedaj priporočajo "smoterno združevanje v kmetijstvu, ki temelji na gospodarskih računih in možnostih". Mi bi samo dodali: in na popolni združevalni s v o b o d i, brez pritiska in nasilja. Potem bo morda mogoče, s pravično odmero javnih dajatev za kmetijska gospodarstva in z gmotno podporo vseh plasti narodne ekonomske zmogljivosti, še postaviti kmeta spet na noge in mu vrniti mesto v narodnem občestvu, ki mu gre. Toda pozno je, stvari so šle zelo daleč, vendar upamo, da ni prepozno.

L. P.

Mnenja in vesti

iz Železnega okrožja

Piše Andrejček

Duluth, Minn. —Skozi dneve letošnjega leta smo imeli kaj čudna vremena. Pravih, lepih poletnih dni je bilo nekaj, a bolj malo. Marsikje drugod so imeli še slabša vremena kakor pa mi v naši Minnesoti. Južno Dakoto so nalivi, neurja in poplave v gotovem delu hudo razdejale. Ljudem so uničile marsikaj, kar se bo dolgo čutilo in poznalo. Tako tudi v mnogih drugih krajih.

Na političnih poljih se prekucavamo, prerokujemo in ropotamo v teh dneh in tednih pred volitvami, kakor po drugih državah naših ZD. Poslušali smo kako so se v Miami lasali za nominacijsko čast demokrati, kako so nekateri, ki so se ponujali, ob "sapo prišli" in se niso nič kaj veseli vrnili s konvencije.

Republikanci se zdi, da so to pot bolj moško obdelavali svoje načrte za volitve.

Med demokrati to pot zgleda, razen če pride do kakega čudežnega prevrata v glavah javnosti, da ne bodo privozili v Belo hišo. Njihov vpliv ni premočan, ki bi zagotavljal zmago. McGovern je sicer privozil do nominacije, od te pa do sedaj se je pa marsikaj spremenilo na obnebju demokratske stranke. Demokratski voditelji na vzhodu se zdi, da ne nosijo glav tako pokoncu, kakor so jih ob volitvah v nekaterih prejšnjih časih. Drugod gledajo po svoje. Sicer odpre tu in tam kak demokrat usta, pa ne tako navdušeno kakor v prejšnjih letih. McGovern in Shriver sicer ropotata z obljubami in zraven kritizirata republikance. Javnost pa se zdi, da vse to devlje na tehtnico in računa o k a k o v o s t i njihovih političnih obljub in če je s takimi obljubami res mogoče narodu postaviti na naših tleh kake lepe "obetajoče gradove". Obljube so seveda obljube in navadno se lepo glase. Politkarji jih imajo polna usta, zato morajo iz ust. Potem pa ostanejo usta prazna in kmalu za tem postanejo tudi obljube prazne.

Kako bodo pa volitve izpadle, pa bo nam povedal dan 7. novembra.

* BREZBRIŽNOST JE MATI RAZOČARANJ — pravi pregovor. To na vseh raznih poljih, posebno pa še na poljih vzgojevanja mladine. V tem oziru smo zlasti v naši "demokratični" Ameriki na kaj čudnih potih. Morda zato (in precej je zato), ker v njo so prihajali in še prihajajo rodovi vseh raznih plemen in se tu počasi prekuhavajo in pretapljajo v topilnicah v nove rodove naše A m e r i k e. Mnogo je že pomešanega. Pomešava se pa naprej in naprej. Zadnje čase nekateri nagovarjajo, da naj belci imajo bolj "velika srca" do revnih drugopoltnih otrok brez staršev, ki so jih razne porodnišnice bolj in bolj polne, da naj jih sprejemajo in vzgoje za življenje. S krščanskega stališča se to lepo sliši. Kaj bo pa to prineslo in kakšne nove rodove bodo dala taka mešanja — je seveda pa zopet nekaj drugega. Nekateri menijo, da se bo v bodočih rodovih vse lepo pomešalo in da bo dežela dobila neke nove ljudi, ki bodo znali take sitnosti bolje reševati, kakor pa jih znamo mi sedanjiki, ki zdaj rogovilimo po svetu in tlačimo travo po njem. Da bi le bilo res tako!

Ali pa bo tako?!

Tisti, ki nosimo na svojih hrbtih že nekaj Abrahamovih desetletij in let, smo to čuli že ob nastopu tega stoletja. Slišimo to poudarjanje naprej in naprej. Svetlejših dni na poljih družinskega življenja in na poljih vzgojevanja mladine pa ni. Nekaj jo je, za kar bodi zahvaljen Bog in tisti, ki so se tega in se še zavedajo, da je to potrebno. Ampak teh in takih je le nekaj. Množice in množice pa iščejo pota, pa jih ne najdejo, marveč le še po slabših potih gre vse naprej pri vzgojevanju mladine. Kdor hoče, to vidi dan za dnem, kaj mladci vseh raznih barv in plemen povzročajo po tleh naše demokratične Amerike. Slednja pa je svoje vrste "teta" v teh ozirih, da ne ve menda, zakaj je Bog tudi "brezo ustvaril" in zasadil v zemljo. Ne znajo "vrezati pravega zdravila in mazila" za take sitnosti in težave ...

Morda jih bodo še težje take sitnosti prebudile enkrat in jih poučile, kako je treba take "bolezni" zdraviti. Dal Bog, da bi, predno bo prepozno!

O važnosti pravega vzgajanja mladine, smo pred kratkim govorili v prostorih NWAS. Kupcev tisti večer ni bilo, prostore pa ne zaprejo pred 10. uro ob četrtkih. Ob takem čakanju je pa čas za kake pogovore.

Sorensen, ki rad razpravlja o tem in onem, je nam pravil, da že dolgo ni čital tako stvarnega in resnega članka, kakor ga je pred par dnevi, ko se je mudil v Los Angelesu, Calif. Objavil da ga je neki Smith, novelist, baje črnec.

Smith omenja, je poudaril Sorensen, razne zablode današnje mladine. Omenja, kako nekateri mladi postajajo od dneva do dneva bolj kričavi in kriminalni. Tisk, radio, televizija itd., vse to omenja dan za dnem. Omenjajo jih, pravih naukov pa ni in ne eden ne drugi ne pokaže jasno s prstom, kje ležijo krivde za vse to. Poudarja, da krivde zato padajo v prvi vrsti na starše. Potem omenja, kako nekateri starši ne poznajo glavnih dolžnosti do svojih otrok. Prepuščajo jih, da tavajo okrog v spridenih tovarišijah ob večerih in po nočeh in jih ne zanima, kdaj se vračajo domov ponoči, kaj počenjajo itd.

Zatem omenja vzroke za to, zakaj taka zanikrnost posebno pri starših zadnjih treh desetletij. Mnenje je, da zato, ker so sami rastli v takih okoliščinah. Tekom svetovne vojne so očetje služili pri vojakih, žene, matere pa delale po tovarnah. Otroci so bili sami doma in rastli. Iz teh vrst so sedanji starši. Zato ne poznajo dolžnosti do otrok. Otroci brez posebnega nadzorstva in prave vzgoje pa rastejo, kakor raste trnje po zapuščenih gozdovih. V slabi družbi le slabi vzgledi, v takih okoliščinah rastejo novi rodovi. Kaj naj pričakujemo od njih? To, kar doživljamo. Nimajo nobenega obzira do poštenosti, ne do oblasti, ne do postav in nikogar.

Kar taki starši, ki ne poznajo dolžnosti do svojih otrok, zamude pri vzgoji, takih ne poboljšajo na sodišča ne postave.

Svet bo imel boljšo mladino, kadar bodo imeli otroci boljše starše, ki bodo znali svoje otroke bolje vzgajati ...

Smith je glede tega krepko in imenitno povedal ...

— *Razlika.* — Dve mladi prijateljici, obe še samici, sta se pogovarjali v parku, ko sta se hladili pod kostanji. Obe sta imeli že vsaka svojega fanta. Marička se je prav tiste dni malo skregala s svojim ljubljencem Milanom in je zatrjevala drugi, da ga ne mara več. Ta pa je začudena vprašala:

"Marička, ne razumem te, kako si mogla prijaznega Milana odsloviti in se odločiti za Zdravka, o katerem praviš, da se ti bolj dopade? Če ju primerjam — Milan je zmeraj bolje oblečen in ..."

"Prijateljica Zofka!" odgovori Marička, "ti tega ne razumeš, Milan ljubi sebe, Zdravko pa mene."

— *"Vljudno."* — Njujorški busi so navadno vedno polno nabiti. Neka ženska se je na busu ogorčeno zadrla nad nekim moškim: "Ne stojte vedno na mojih nogah!"

Zraven sedeč moški pa odgovori: "Potolažite se, saj bom pri naslednji postaji izstopil."

Andrejček

O povišku socialne zavarovalnine – kazanje slik

CLEVELAND, O. — V nedeljo, 22. oktobra, bo pod pokroviteljstvom Kluba euclidskih upokojencev kazal slike Joe Žele. Slike je J. Žele posnel, ko je bil zadnjo poletje na obisku Slovenije — Jugoslavije.

Slikovno predvajanje se začne ob dveh popoldne v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave. v Euclidu. Vstopnina je prosta. Po predstavi bo zakuska za vse one, ki si bomo zaželeli okrepčila.

Vodstvo SDD je dalo dvorano za to prireditev brezplačno. Prostovoljne darove se bo pobiralo za dozidavo Doma ostarelih na Neff Rd. Zato pa vsi, ki nameravate prispevati v ta namen, ste vabljeni, da pridete na to prireditev za Dom ostarelih. Pri tem bomo proslavljali našo zmago za 20% zvišanje prejemkov iz sklada socialne zavarovalnine.

Ko smo ravno pri tem povišku, je prav, da pregledamo bilanco sklada socialne zaščite, katero nam je pojasnjeval direktor urada za socialno zavarovanje.

V letu 1971 je imel sklad socialne zavarovalnine dohodkov 40 in pol bilijonov (miljard po naše, stroškov pa 38 in pol bilijonov, kar dokazuje, da je imel ta sklad v letu 1971 okrog 2 bilijona prebitka. V rezervnem skladu je 45 bilijonov (milijard).

Zaposleni sedaj plačujejo v sklad v obliki davka 5.2% od prvih $9,000 zaslužka, v l. 1974 pa 5.5% od prvih $12,000 zaslužka.

Kadar primerjate vaš 20% povišek, ne pozabite prišteti $5.80 k vašemu prejemku. To je nam odvzeto za Medicare B asesment.

Na priloženem listku s čekom je slavnostno vpisano ime predsednika Nixona, kot da je on pripomogel do 20% povišanja? Fakt je ta, da je on nam ponujal le 5%, ko je pa uvidel, da bo predlog demokratskega senatorja Churcha sprejet, tudi če ga predsednik vetira, je s težkim srcem Nixon pristal na 20% zvišanje in podpisal sprejeti predlog po veliki večini kongresa.

Za odbor: L. K.

Iz celice je hodil na pivo

Škot George Ferguson je plačal sto funtov kazni, ker je iz zapora dvakrat ušel na vrček piva. Našel je skrivališče ključa za primer požara. Obakrat se je iz pivnice vrnil v zapor.

Otroci 'brez staršev' – nevarne posledice zaposlitve v tujini

Ko poteka čas, tako druga za drugo prihajajo na površje težke posledice, katere prizadeva narodu zgrešena politika sedanjega komunističnega režima v domovini. In to ne le na gospodarskem polju, kjer je položaj vedno slabši, temveč sploh na vseh poljih družbenega udejstvovanja. Sedemindvajsetletna vlada partije ne le da ni mogla odpraviti socialnih razlik, marveč jih je v mnogih primerih še povečala. Delavec se težko zapostavlja. Šolstvo in zdravstvo sta zanemarjena.

Eden velikih grehov režima, katerega pokoro bo po krivem moral narod nositi še dolga desetletja, pa je gotovo dejstvo, da je država pognala v tujino na delo tisoče svojih sinov in hčera. Možje in fantje, pa tudi žene so trumoma odhajali, in še vedno odhajajo, v države zahodne Evrope in čez ocean, da si služijo kruh, ki ga doma ne morejo dobiti. Poseben problem tukaj je položaj sezonskih delavcev, ki gredo za več ali manj časa na delo v tujino. Prvotni rok, ki je navadno kratek, se vedno bolj podaljšuje. In to prinaša posledice, na katere prvotno ni nihče računal.

Ena takih usodnih posledic je položaj otrok, katerih starši so na delu v tujini. Problem, ki so ga šele pred kratkim začeli preučevati, ki pa grozi, da se bo vedno bolj širil, in bodo njega učinki vedno bolj porazni.

Usodna statistika

Od celotne osnovnošolske populacije v Sloveniji je 9464 ali 5.53% učencev, ki imajo enega ali oba roditelja v tujini. Največ takih učencev je na območju Pomurja in to 3.168 ali 20.1% vseh šoloobveznih učencev v Pomurju. Visoko število šoloobveznih otrok, ki imajo starše v tujini, je še v Slovenskih goricah, Halozah, na Ptujskem polju, in to 14.6%. Sledijo Bela krajina 8.2%, Gorenjska z 2%, Koroška in Savinjska dolina z 1.9%, Slovenska Istra z 1.3%, Notranjska z 0.9% in Goriška s Tolminsko z 0.4%. Največ otrok, ki ima starše v tujini, je torej iz severovzhodnega dela Slovenije, izjema je del Dolenjske z občino Ribnica, kjer ima 15% učencev starše v tujini. (Podatki so zbrani na podjagi ankete, ki jo je pripravil Zavod za šolstvo SRS, izpolnile pa so jo vse osnovne šole.)

Razlike med posameznimi občinami so presenetljivo velike. Izmed vseh občin v Sloveniji izstopa občina Lendava, ki ima 30.5% učencev, katerih starši so na delu v tujini. Sledijo ji občine Murska Sobota z 21.4%, Lenart z 18.1%, Ribnica s 15.3%, Ptuj s 13.8%, Gor. Radgona s 13.4%, Ormož z 11.2%, Ljutomer z 10.1%, Črnomelj z 8.8% in druge, najnižji odstotek takih otrok je v občini Logatec, in sicer 0.09%. Pomembne so tudi razlike med posameznimi šolami v isti občini. Tako je v občini Lendava na osnovnih šolah Turnišče 57.4%, Odranci 43%, Bistrica 41.9% otrok "zdomcev".

Oba roditalja ima v tujini 13.3% otrok, samo mater ima v tujini 11%, samo očeta pa 75.7% otrok. Nedvomno sta prvi kategoriji otrok, ki imata oba roditelja ali pa mater v tujini, in teh je 24.3%, najbolj prizadeti, saj so socialno in vzgojno najbolj ogroženi. Za otroke, ki imajo oba roditelja v tujini, in teh je 1262 ali 13.3%, skrbijo v glavnem stari starši (83.4%), nato razni sorodniki ter drugi skrbniki (13.7%), v reji pa je 2.9% teh otrok.

"Sirote" in njihov položaj"

Ankete in socialna raziskavanja, ki so jih pred nedavnim izvedli doma, vedo povedati, da so učni uspehi pri teh "sirotah" nekoliko drugačni kot pri ostalih. Procentualno je med njimi nekoliko več ponavljalcev. Zanimivo pa je, da so učitelji, pri iskanju vzrokov slabših učnih uspehov otrok zdomcev ugotovili, da so bili mnogi preobremejeni s fizičnim domačim delom, kar je na njihovo uspešnost močno vplivalo.

Socialna ogroženost teh otrok se izraža tudi v slabih življenjskih razmerah, v katerih živijo; v pomanjkanju varstva, odtujenosti staršev do otrok.

Ti otroci so tudi v veliki meri čustveno prizadeti, kar se kaže v njihov notranji napetosti, nevrotičnosti in psihotičnem načinu obnašanja. Otroci so pogosto nerazpoloženi, negotovi in plašni v razmeru do drugih ljudi. Loteva se jih občutek osamelosti in čustvo manjvrednosti. Treba je namreč upoštevati, da večkrat pride na obisk v domovino le 60% staršev teh otrok, medtem ko jih 40% prihaja zelo poredkoma, ali pa sploh ne.

Problem, ki je nastal, z že označenimi odtenki, pa tudi drugimi, ki jih je teže zaslediti, a se nujno poraja, je težak. Njegove posledice za otroke same, in za celotno narodno skupnost, pa bodo sčasoma vedno večje in usodnejše. Režim, ki je starše pognal za delom v tujino, pa si zaenkrat še pilatovsko umiva roke. Z malimi ukrepi skuša zagrniti bistvo problema, ki je nenehno odhajanje naših ljudi, nenehno krvavenje slovenskega narodnega telesa.

S. S.

Ne bo navzoč pri obhajanju 60-letnice "Krasa" št. 8 ADZ

CLEVELAND, O. — Nekdo mi je rekel, da sem obljubil na seji Društva Kras št. 8 ADZ, da bom napisal dopis. Pa me je Joško Jerkič prehitel, ki je že vse obširno opisal v Glasu ADZ in v Ameriški Domovini. Tako jaz nimam kaj dodati, akoravno sem član že 51 let. Pristopil sem meseca februarja 1921. Bil sem zapisnikar l. 1922, leta 1923 sem bil izvoljen za tajnika in to ostal do leta 1931. V glavnem nadzornem odboru sem bil 4 leta.

Ko sem bil jaz tajnik l. 1926, smo imeli veliko kampanjo za nove člane, pridobili smo 232 novih članov in v mladinski odsek še 73. Imeli smo en dan zdravniško preiskavo za nove člane v Slov. domu. Dr. Seliškar in dr. Kern sta preiskala nove člane, potem smo imeli slavnostni sprejem z banketom. Glavni predsednik z gl. odborom je sprejel nove člane ter nam je izročil veliko srebrno kupo.

Sedaj na starost sem pa še samo v nadzornem odboru pri društvu. Bil sem na vseh konvencijah SDZ od leta 1923, ko je bila konvencija v Newburghu in sva bila s pokojnim Ignacom Smukom zapisnikarja. To so moji spomini na kratko.

Društvo Kras št. 8 ADZ bo praznovalo 60-letnico v soboto, 14. oktobra z banketom v Slov. domu na Holmes Ave. Gostje bodo vsi člani in članice, ki so že nad 50 let člani. Žal, bom jaz ta čas v Ljubljani, oziroma v toplicah v Portorožu. seveda tudi žena gre z menoj, nazaj prideva 2. nov. t. l.

Članstvo Kluba slov. upokojencev mi mora oprostiti, da ne bodo imeli tajnika ta čas, bo pa predsednik Jos Ferra skrbel za vse. Toliko v prijazno pojasnilo.

Pozdravljeni do 12. nov. t. l., ko se zopet vidimo na seji društva Kras št. 8 ADZ in upokojencev dne 8. nov. 1972.

John Trček

Obilica ledu

NEW YORK, N.Y. — Če bi se ves naraven led, kar ga je na svetu, razstopil, bi se dvignila gladina oceanov za 10 čevljev.

F. S. FINŽGAR:

SIBIRIJA

Ime ustvari ljudska duša. To ime je vselej pravo. Vselej zadene bistvo. Zato so vzdeli naselbini izgnancev na široki ravnini, kamor jih je izrinilo mesto, ime Sibirija.

Pod razcefrano ponjavo v mestu pod kostanjem je nočevala družinica: on, ona in dete.

"Torej si dobil kotiček?" Žena Micka je stiskala lačnega otroka k suhim prsim.

"Kotiček? Le nikar mi tako sladko ne govori. Kotiček! Luknjo, za psa komaj, ne za ljudi."

"Vsaj pod streho bomo."

"Pod streho, skozi katero se zvezde vidijo."

"Boš že kako zamašil."

Otrok je zavekal. Žena ga je pričela ujčkati in tešiti. Od nekod se je slišalo petje ponočnjakov. Listje v kostanju je zašumelo. Ponjava je prhutala. Mož je vzel suknjič in ga ogrnil ženi čez pleča.

"Pa bo zeblo tebe," je žena rahlo ugovarjala.

Mož ni odgovoril.

Sklonil se je, pobral trščico, jo zažgal in vtaknil v gašperček, kamor je naložil zadnja polenca.

"Ne bi bilo treba," mu je skušala braniti, ker se ji je zdelo škoda drv.

"Bova laže vozila," se je grenko nasmehnil. Nato se je stisnil kar na tla, ona pa je legla z otrokom na prsih po pogradu.

Siva megla se je ocejala po drevju, ko sta premaknila samotežni izposojeni voziček in odpeljala svojo bedno brkljarijo izpod kostanja. On se je vpregel v ojnice, ona je tiščala in pazila na dete, ki je ležalo vrh cunj na vozičku. Čeprav sta bila zgodnja, so se Sibirci vendar že budili. Ob skupnem vodnjaku so se umivali dedci, ki so se odpravljali delat k uravnavi reke.

"Da bi le kaj potrajala ta barjanska sirotka!" je pohvalil meglo plečat fant brez srajce, ožgan ko pečena ilovica.

"Od zlodeja pripeka v tistem dreku pri vodi, če ga mečkamo na soncu."

Z razprtimi prsti je sunil skozi čopaste lase in jih počesal.

"Oho, novi državljani prihajajo!" je pokazal suhljač proti vozičku, ki se je tresel po kolesnicah. Vsi so se ozrli. On — Primož mu je bilo ime — je vlekel in gledal v tla. Ko je privlekel vštric vodnjaka, ga je nagovoril nekdo iz gruče:

"Dobro jutro, blagorodje! Zgodaj ste vstali."

Primož je majčkeno dvignil glavo in zinil, da bi odzdravil. Pa ni. Čutil je posmeh v pozdravu in zapekel ga je.

"Bog daj dobro jutro, možje!" je opravila ona namesto moža.

"Ali imaš mutastega dedca?" jo je štrknil suhljač, ki se je drgnil s pisano capo po kosmatih prsih.

"Ni," je plaho razlagala ona.

Primož se je jezen ozrl po ljudeh, potegnil hitreje in prešel gručo.

"Ta se je zmotil," so gledali za njim in ga tehtali.

"Za Sibirijo ni."

"Komaj za mežnarja pri Sv. Lenartu."

"Naj bi bil še naprej gagal pod plahto."

"Šole mu bo treba, šole."

"Nima talenta! Saj si ga videl, mutca!"

"Kako ti bo živel, če ne zna zasukati jezika."

"Zares. So rekli, da človek živi od kruha. Nekdaj morda. Dandanes živiš samo od gobca."

Voziček je krenil pred barako in obstal. Sibirci so se razšli po kočah. Iz barake je stopila ženska z otrokom v naročju. Za njo je prišlo še petero otrok v umazanih in raztrganih srajčkah.

Najmanjši, Branko, zapečen v telo in lice ko divji kostanj, je vrtal s prstom luknjo v srajco na debelem trebščku. Ogledal si je nove ljudi, opazil vrh cunj otročiča in ročno splezal k njemu.

"Ali je punčka?" je vprašal in pogledal Micko, otročičkovo mater.

"Fantek je, Primožek!" mu je razložila mati.

"Ejduš, čudno ime. — Mama, pa si mi obljubila punčko. Ne maram poba."

"Saj ta ni naš. Tehle je ki bodo pri nas."

Deček se je skobacal z vozička, šel do jarka in dvignil srajčko. Potem je godrnjal: "Primožek — možek — možek — kaj mi mar. Saj ni naš."

"Kje je kvartir, boste pokazali?" je želela Micka.

Ženska — Neža Ritonja se je pisala — je pokazala na lestvo, ki je slonela ob luknji nad stropom barake. Micka je prijela za lestvo in jo poskusila, če dobro stoji.

"Nič se ne bojte. Rebrnice so kar trdne, klini pa novi. On jih je narabutal v Logu." Micka je zlezla po lestvi, se na vrhu ustavila in gledala v mračno podstrešje. Neža jo je opazovala.

"No, nič ne glejte tako kislo. Salon ni, za čez poletje bo pa kar pripravno. Na zimo se kam drugam pritisnete."

Primož je oživel in zarežal nad ženo: "Ne zijaj; dol pojdi, da si uredimo kvartir."

Žena je molče zlezla na tla, dvignila spečega Primožka z voza in ga hotela položiti na travo.

"Na našo posteljo ga denite," je ponudila Neža.

"Če ne bo potlej naš," je prikoracal Branko in se upiral.

"Tiho, smrkelj!" mu je zagrozila mati in odnesla otroka v barako.

Ko so se vgnezdili v novem kvartirju, je Primož rekel ženi, naj leže.

"In ti?" ga je vprašala, ko se je vsa slabotna in trudna zgrudila na ležišče.

"Za delom pojdem in jesti poiščem."

Žena ga je hvaležno pogledala in zaprla težke trepalnice.

Primož je pobrskal med cunjami, otipal zavitek, ga razmotal in vzel skrivaj iz njega uro. Birmansko uro, ki jo je do zadnjega skrival in tiščal, da ni šla v zastavljalnico. Nato je tiho splezal iz brloga in se napotil v mesto.

Kam? Najprej do reke. Morda bom dobil delo.

Čakal je in čakal, da je prišel do polirja.

"Ni nič, ni nič!" je polir zamahnil z roko in hitro izginil.

Nato je obhodil vse kraje, kjer koli so zidali, kopali ali delali cesto. Povsod čakanje, povsod ista pesem: Ni nič, ni nič! Nazadnje je šel v pisarno podjetja. Stal je za durmi kakor na trnju in čakal. Mladi gospodje so se živahno pogovarjali. Dolgo ga ni utegnil nihče pogledati. Slednjič stopi predenj tanek gizdalin in zareži:

"Kaj bi radi?"

"Dela, gospod."

"Sedaj ga ni."

"Gospod, za vsako plačilo vam grem delat. Lejte, ženo imam in majhnega otročička."

"Otroka? Le čemu vam ga je treba?"

V Primožu je zavrelo. Kri mu je bušila v glavo. Ustnice so mu trepetale.

"Sedaj se misli še cmeriti."

"Ne, ne jokam," je jecljal Primož.

"Kakor sem rekel: Čemu vam je treba otrok? Ven!"

(Dalje prihodnjič)

KOLEDAR
društvenih prireditev

OKTOBER

14. — **Direktorij SND na St.** Clair Avenue priredi "Noč v Sloveniji".

14. — **Praznovanje 60-letnice** obstoja Društva Kras št. 8 ADZ v Slovenskem domu na Holmes Ave.

15. — **Občni zbor Slovenske** pristave v Lobetovi dvorani na Slovenski pristavi.

15. — **Slovenska ženska zveza,** Podr. št. 14 priredi kartno zabavo ob 3. uri pop. v SDD na Recher Ave.

21. — **Oltarno društvo fare** Marije Vnebovzete priredi Kartno zabavo ob sedmih zvečer v šolski dvorani.

22. — **Glasbena Matica priredi** v SND na St. Clair Avenue svoj JESENSKI KONCERT.

28.—**Društvo SPB Tabor priredi** svoj jesenski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Avenue. Igrajo "Veseli Slovenci".

29. — **Skupne podružnice Slovenske ženske zveze prirede Večerjo s plesom** v Slovenskem narodnem domu, 6417 St. Clair Avenue.

NOVEMBER

4. — **Štajerski klub priredi** martinovanje v šolski dvorani sv. Vida. Igra orkester Sonet.

11. — **Klub slov. upokojencev v** Newburghu priredi za 10-letnico obstoja banket v SND na E. 80 St. Igra Buehnerjev orkester.

11. — **Belokranjski klub priredi** tradicionalno martinovanje v veliki dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

19. — **Klub Ljubljana priredi** večerjo in ples v SDD na Recher Ave. Večerja ob 4. uri pop.

18., 19. — **Fara sv. Vida priredi** "Jesenske dneve", velik festival in bazar.

19. — **Fara Marije Vnebovzete** priredi Zahvalni festival v šolski dvorani.

23 — **"Polka ples" v proslavo** 11-letnice Tony Petkovškove WXEN Polka radijske oddaje v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Avenue. Nastopi 10 orkestrov.

26. — **Dawn Choral Club SŽZ** priredi ob 4. popoldne koncert v SDD na Recher Avenue.

26. — **Pevski zbor Planina priredi** Jubilejni koncert ob 35-letnici obstoja v Slovenskem narodnem domu na Stanley Ave., Maple Heights. Začetek ob 4. popoldne.

DECEMBER

3. — **Pevski zbor Slovan poda** svoj jesenski koncert v SDD na Recher Avenue.

3.—**Slovenska šola pri Sv. Vidu** priredi v šolski dvorani MIKLAVŽEVANJE.

31. — **SDD na Recher Avenue** priredi SILVESTROVANJE v svojih prostorih.

31. — **Pevski zbor KOROTAN** priredi silvestrovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Avenue v spodnji dvorani. Igral bo orkester Sonet.

JANUAR — 1973

20. — **Pristavska noč v Slovenskem narodnem domu na St.** Clair Avenue.

28. — **Glasbena Matica priredi** v SND na St. Clair Avenue koncert, katerega dobiček je namenjen Slovenskemu starostnemu domu na Neff Rd.

FEBRUAR

4. — **Klub slovenskih upokojencev** za Holmes Avenue okrožje obhaja 10-letnico obstoja z večerjo in plesom. Začetek ob 5. popoldne.

MAREC

10. — **Klub slovenskih upokojendov** za Waterloo Road okrožje priredi večerjo s plesom v Slov. delavskem domu na Waterloo Road.

10. — **Glasbena Matica priredi** v SND na St. Clair Avenue večerjo s plesom.

11. — **Slomškov krožek bo postregel** s kosilom z govejo ali kokošjo pečenko od 11.30 do 2. ure popoldne v Avditoriju pri Sv. Vidu.

18. — **Slovenska šola pri Sv.** Vidu priredi v šolski dvorani kosilo.

MAJ

5. — **Pevski zbor Korotan priredi** svoj vsakoletni koncert ob 7.30 zvečer v SND na St. Clair Avenue.

6. — **Pevski zbor Triglav priredi** svoj letni koncert v SND na St. Clair Avenue. Začetek ob 4. popoldne.

13. — **Slovenska šola pri Sv.** Vidu priredi v šolski dvorani MATERINSKO PROSLAVO.

—o—

Dopis z Otoka

IV.

Doma v Sloveniji je bilo letos zopet lepo število novih maš in so vse prav lepo potekle. Daj Bog, da bi bili vsi ti maziljenci kos vsem težkim nalogam na potu življenja in vztrajali v zvestobi Bogu, Cerkvi in narodu. Molimo za nje in prosimo Boga, da nam Slovencem nakloni mnogo dobrih, gorečih, vzornih duhovnikov!

Kako težka in vesela obenem je pot duhovnika, lepo opisuje Finžgar v "Letih mojega potovanja", č. g. Kristanc Leon pa v Ameriški Domovini "Spominčice na grob škofa Rožmana". To niso nobene izmišljotine, to je vse živa resnica, kakršno Kalvarijo je prenašal in jo nosi dober duhovnik, zvest Kristusu in njegovemu nauku.

V "Božji Besedi" iz Kanade v junijski številki l. 1972 na strani 178-179 berem, da letos v metropoli Dolenjske, v Novem mestu, praznuje 500-letnico ustanovitve in obstoja samostan očetov frančiškanov. Samostan še danes nosi na pročelju vidno letnico 1472. Njih gimnazija je lani slavila 225-letnico svojega obstoja in v obsežni knjigi, katero je lani izdala novomeška realna gimnazija, je pravilno prikazana vloga frančiškanov pri razvoju kulture in narodne zavesti med Slovenci — Dolenjci. L. 1870 je država odvzela frančiškanom vodstvo gimnazije, katera je dala Slovencem mnogo bistrih duhov, vendar so patri še vedno poučevali v njej. Moj pokojni oče je nad 2 leti trgal hlače na klopeh te gimnazije, a s prezgodnjo smrtjo njegove matere — moje stare male l. 1886 prekinil svoje šolanje tam. Večkrat je nam otrokom pravil: "Takrat smo se res učili in moral res nekaj znati." Dobro se je spominjal prof. p. Florentina Horvata (umrl še pred prvo svetovno vojno). Tega moža se spominjam po njegovih spisih in knjigah iz šolske knjižnice doma v Št. Petru. Krasno je njegovo zgodovinsko delo "Kranjska mesta" in njegovi prevodi v slovenščino: "Spisi Krištofa Schmida — mladinske povesti". Pridni Janezek in hudobni Mihec, Na sveti večer, Starček z gore, Jagnje, Pavlina itd. To je bilo res zdravo, poučno, zanimivo mladinsko branje, kakršnega danes ne dobiš zlepa in vsi dogodki v teh povestih so mi dandanes, po blizu 50 letih, še vedno živo pred očmi. Zdi se mi, da l. 1904 je bila sezidana nova stavba — realna gimnazija proti Ločnu. Stara gimnazija poleg samostana je do l. 1930 služila za stanovanje raznim družinam, dvorana in oder v njej pa za razne prireditve in kulturne nastope. Potem je bila spremenjena v vojašnico in sam sem bival en teden v njej kot rezervist 14 dni pred nemškim napadom na Jugoslavijo, 6. aprila 1941. Kaj je danes s to častitljivo stavbo, mi ni znano.

Dobro se spominjam imen raznih patrov, kateri so požrtvovalno delovali pri dušnem pastirstvu Novega mesta in okolice: čč. pp. Otokar, umrl v visoki starosti v Novem mestu leta 1931, Pavel je umrl v Mariboru, osebno se spominjam patrov: Akvina, Henrika, Severina, Atanasa, Alojzija, Bazilija, Lenarta, slikarja Ladislava in Cipriana, dolgoletnega gvardijana. Danes ti možje že uživajo pri Bogu večno plačilo. Sedaj menda šteje novomeška frančiškanska družina 10 članov — 5 duhovnikov in 5 bratov. Bratje so menda zelo marljivi, imajo krasno obdelan vrt, lepo so obnovili samostan in cerkev. Brat Gabrič zelo lepo goji petje in cerkveno glasbo v samostanu, kapitlju in okolici in tako nadaljuje delo muzikov Novega mesta, Hladnika, Skebeta, dr. Puša in drugih. Patri z res izredno požrtvovalnostjo in uspehom delujejo pri verski obnovi in Kristusovi ljubavi Novega mesta in okolice. Za vso to veliko obletnico bo v Novem mestu v kapitlju in pri frančiškanih sv. misijon. Frančiškanski družini Novega mesta prav iskrene čestitke in Bog ji daj še nadaljnih 500 let bivanja tam v res pravi svobodi in še v večjem razmahu in plodovitem delu pri verskem in kulturnem razvoju Novega mesta in okolice.

Letos praznujemo 30-letnico začetka krvave revolucije in množičnega pokola nedolžnega prebivalstva po vsej Sloveniji, posebno pa Dolenjski in Notranjski. Kaj vse se je takrat dogajalo, je težko opisati. Mnogo je o tem že bilo pisano, toda čas vedno bolj živo odkriva vsa ta grozna dejanja. Morilcev je vedno manj. Vsi so odšli v večnost in tam pri Bogu odgovarjajo za svoja dejanja. Odpustimo njih grozodejstva, toda pozabljena ne smejo biti.

Dobro se spominjam pomladi l. 1942. Od februarja pa do julija, do odhoda v internacijo sem preživel tiste mesece v zaporih Okrožnega sodišča v Ljubljani. Radi prehrane tam se nimam kaj pritoževati, jo je bilo dovolj in kar zadosti primerna in okusna. Drugod po kasarnah Ljubljane radi velikega števila ubogih žrtev niso mogli za vse pripraviti. Tudi v zaporih smo bili natrpani kot sardine. Po eno uro na dan sprehoda, nato pa ves božji dan v sobi. V celici kjer sem bil jaz, je bil blizu 3 mesece tudi naš veliki mož, letos v Ljubljani umrli prof. Milko Kos. Prav junaško je mož prenašal trpljenje in nam dajal poguma v bodočnost. Med sprehodi sem večkrat srečal pok. izseljeniškega duhovnika č. g. Silva Skebeta, bivšega domobranskega majorja v Trstu Horna Petra in mnogo drugih izobražencev. Najhujše je bilo v juniju, ko so bile v Ljubljani masovne aretacije nedolžnega naroda in so prijete vozili kot živino v natrpane vojašnice, nato pa v smrt internacije. Glavni krivci so pravočasno odnesli pete v gozdove. Takrat je bila policijska ura od 5. ure zjutraj pa do 5. zvečer.

V juniju je ob 5. zvečer najlepši čas, takrat pa nisi videl na ulici nobene žive duše razen policije, vojaštva in raznih uslužbencev, kateri so šli v službe. Vsakega je spremljalo po več oboroženih Lahov. Tako je vsak raje šel še pred policijsko uro na svoje službeno mesto in tam čakal do nastopa službe, kdor je pa tam službo končal, je pa raje čakal do 5. zjutraj, ko je bilo dovoljeno kretanje zunaj bivališč. Če danes vse to praviš mladini doma in tu vsem starim in mladim, se jim zdi vse to navadna bajka.

(Dalje)

—o—

Kremlju se ne mudi za združitev Koreje

SEOUL, J. Kor. — Južna Koreja je predstavnike Rdečega križa Severne Koreje sprejela z vso prijaznostjo, vljudnostjo in naravnost razkošnostjo. Ko je bila južnokorejska delegacija v Pyongyangu, so jo sicer sprejeli vljudno, toda niso ji dovolili nobenega stika s prebivalstvom.

Sodijo, da so Severni Korejci to storili na nasvet Sovjetske zveze, ki se ji nič ne mudi s podpiranjem načrtov za združitev obeh Korej. Taka združitev bi nedvomno okrepila tudi želje in napore po združitvi Nemčije, čemur pa Moskva odločno nasprotuje.

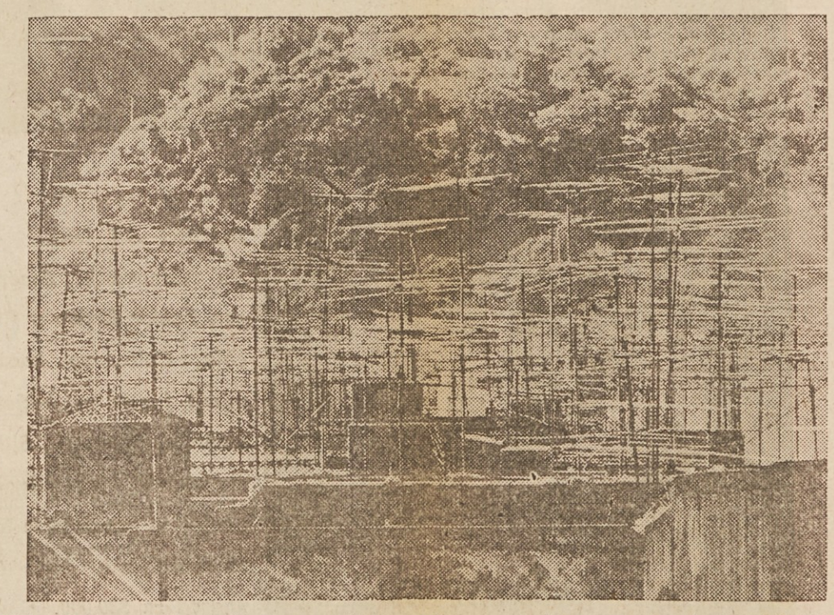

PRAVI GOZD — V ozadju je resničen gozd, v ospredju pa je gozd televizijskih anten nad naseljem v Rio De Janeiro. Tam je mogoče kupiti televizijski sprejemnik proti mesečnemu obroku 38 cruzeirosov (okoli $6). Kljub revščini, jih ljudje kupujejo in nad zasilnimi naselji se dvigajo celi gozdi televizijskih anten.

Prijatel's Pharmacy
IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE OHIO ZA OSTARELE
AID FOR AGED PRESCRIPTIONS
St. Clair Ave. & E. 68 St. 361-4212

Help wanted — female

Help Wanted—Female
GENERAL OFFICE
Must type, will train.
Wheelock-Lovejoy & Co.
881-5900 1240 Marquette
(194)

Male Help Wanted

Delo na strojih "Drill Press"
Tovarniška izkušnja priporočljiva
RISHER IN KOMPANIJA
27011 Tungsten cesti v Euclidu
Kličite 732-8351
(196)

PLASTIC MOLDER
to make Plaster Molds
Experienced or will
Train adept young man
GOOD COMPANY BENEFITS AND STEADY WORK!
Call Mr. Costello
781-3151
(194)

Help Wanted
Sheet metal fabricator for lamp manufacturer. Experienced or will train. Steady work. Hourly rate. Apply at
Acme Lighting Products
1667 East 40th Street
—(198)

Help Wanted
Woodworker helper for lamp manufacturer. Steady work. Apply at Acme Lighting Products, 1667 East 40th Street.
—(198)

DELO DOBIJO

HELP WANTED
Retired couple or single person for light custodial work. Free furnished apartment free gas and electricity. Salary included. Call Mr. P. J. Zicarelli, between 9 a.m. and 4 p.m. only. — 781-6469.
(194)

MALI OGLASI

Naprodaj
Hiša za dve družini 5-6 sob vsako stanovanje, modernizirana, z aluminjem obita. na E. 74 St. blizu St. Clair Ave. dvojna garaža, greda. Kličite 881-1322 po 4. uri pop.
(2,4,6,9,11,13 okt)

Grozdje naprodaj
Grozdje se dobi po $3 bušel na 605 E. Main St. Madison, O. Posodo prinesite s seboj in sami ga nabirajte.
(194)

Naprodaj
V fari sv. Vida dve hiši za 2 družini, vsaka na enem lotu. Posamezne javne naprave. V prvovrstnem stanju.
COSIC REALTY
524-8400
(197)

V najem
Oddam 2 opremljeni sobi ženski ali moškemu v fari sv. Vida. Kličite 391-1189
—(194)

Naprodaj
Dvo-družinska hiša na Edna Ave., 5-5, polna klet, velik ograjen lot. Kličite 431-4179.
—(195)

NAPRODAJ
"Colonial" hiša, severno od Lake Shore Blvd. 2 spalnici, 2 kopalnici, formalna jedilna soba, dodelana klet, dvojna garaža z gorkoto, zaprta veranda. V odličnem stanju. V bližini St. Joseph in Villa Angela višji šoli. Kličite 481-1325
(203)

Hiša naprodaj
3-družinska hiša, opremljena, vse novo znotraj, garaža, lep vrt, na E. 68. pri St. Clair Ave. Dober dohodek. Kličite 881-0164.
—(196)

ČRNA ŽENA

ZGODOVINSKA POVEST

Vendar se pa tudi svojemu navadnemu nakitu ni mogla popolnoma odreči. Zopet si je vtaknila v svoje kratke lase dragi kamen, katerega je nosila zašitega v svoji vojaški opravi.

Tako je prišla Nigana v nov, zanjo doslej popolnoma nenavaden krog. — Pa tudi na vso Štrobljevo družino je napravila bleščeča postava tuje ženske z briljantom v glavi velik vtis. Vsi so ciganko spoštovali in ji kazali na vse mogoče načine svojo ljubeznivost, prijaznost in naklonjenost. Nigana je kmalu opazila dobrohotnost, s katero so ji stregli, in zato se je čutila med dobrimi ljudmi popolnoma srečno in zadovoljno. — Podnevi je postajala često na balkonu in zrla po več ur neprestano kakor zamaknjena po ravnini ob Savi. Kadar je prišel njen mož, je spoznala njegove korake že na stopnicah; potem pa mu je tekla nasproti kakor otrok in ga obsula s svojo nežno ljubeznivo prijaznostjo. Tako je Bregar zopet začel upati in zdelo se mu je, da mu v kratkem zasijejo srečni dnevi. Ko je nekega dne srečal na cesti Kroparskega možka, mu je rekel:

"Nigana se prav dobro drži. Mislim, da bo še vse dobro."

"Vidiš, nikdar ne smemo izgubiti vere in upanja," mu je odgovoril možek.

"Štefan, to je tvoje delo: — vse to si ti tako dobro napravil."

"Kdo, praviš, se ti je v boju trdovratno ustavil?" se je možek začel delati gluhega.

"Štefan, nikdar se ti ne morem dosti zahvaliti," je zatrjeval Bregar glasneje, "za vse, kar si mi dobrega storil."

"Kaj, kdo pravi, da te bo umoril?" je kričal možek še glasneje. "Danes tako slabo razumem — imam tudi malo časa. Mudi se mi na Bled na ženitovanje."

Možek je Franceta še kratko pozdravil in nato v hipu oddirjal izpred njegovih oči.

IX.

Ozrimo se zopet enkrat na Bled. Na zunaj so bili odnošaji med gospodo in kmeti še vedno neizpremenjeni, dasi sovražni, v resnici pa so razmere vedno bolj dozorevale in ljudje so že pričakovali čudnih dogodkov.

Že so minevali januarjevi dnevi leta 1481. Tedaj so na vsem Gorenjskem znamenja bližajoče se nevihte postajala vedno bolj očividna.

Na površje je prišel zopet Kroparski možek; hodil je po Bledu in Bohinjski Beli. Ker ga ondotni rojaki že precej dolgo niso videli, se jim je zdel zdaj že veliko bolj vpognjen kakor prejšnja leta in na obrazu se mu je res naredilo med tem še enkrat toliko gub in zarez. Njegov čudni nastop in njegovo zmedeno govorjenje je marsikoga prepričalo, da možek res ni pri pravi pameti. Toda kdor je globlje pogledal v izrazite poteze in švigajoče oči možkove, je postal takoj drugega mnenja.

Možek je igral vlogo druga, ki vabi na ženitovanje. Kot s svati je hodil s svojimi zaupniki po hišah in povsod ponavljal svoj rek:

"Vse je pripravljeno. Prijatelji naj pridejo z veseljem in polnoštevilno. Ženitovanje je že naznanjeno in vse pripravljeno; vsi zadržki so odstranjeni in nevesta — plemnita mladenka — že čaka. Da ne bo nihče zamudil, vam hočem stvar natančneje razjasniti. Pazite na znamenja: kadar bodete videli ponoči povsod goreti kresove, se pripravite na odhod na ženitovanje; in kadar bodete zaslišali besedo: 'Čas je!' — odidite, zakaj ženitovanje se je približalo!"

Pri teh Štefuljčkovih besedah je marsikdo ponosno dvignil glavo kvišku in natanko premotril krošnjarjev izraz in pogled; vsakdo je pazljivo poslušal njegovo nenavadno ženitovanjsko vabilo.

Kakor zapoved poveljnikova so učinkovale Štefuljčkove besede na vse poslušavce. Kmetje so se z vedno večjo mrzlično hitrostjo pripravljali na vroče ženitovanje — na punt zoper brezsrčno gospodo. Po hišah so iskali v podstrešju starih mečev in sabelj in jih potem snažili, da so se svetili, kakor bi bili novi. Med temi pripravami je minulo nekaj tednov.

Bilo je ravno pred pustom. Nekega večera so se zbrali veljaki in voditelji kmetov k zaupnemu shodu v gostilni v Bodeščah. Načeloval je Mohorko; med drugimi zo bili zbrani Globokar, Pušavec, Grahek s Sela in krčmar Grčar z Bohinjske Bele. Menili so se raznovrstne stvari, najprej o vremenu in o ravnokar prestalem hudem mrazu, potem so prišli na turške pesjane, ki še vedno ne dajo miru Slovencem ob meji, kakor jim je semtertja razodel Štefuljček; in ko so ravno začeli razmotrivati stvar, ki jim je težko ležala na srcu, in zaradi katere so se zbrali, se naenkrat, pa komaj slišno, odpro vrata in skozi odprtino se je pokazala oprezno se ozirajoč po sobi, siva glava z nagubanim obrazom. V naslednjem trenutku je pa že stal ves Kroparski možek, potnega obraza in pokašljujoč pred možmi.

"Bog te živi, Štefan," je pozdravil prišleca Grahek; "saj si rekel, da imaš pred seboj dolgo pot; ali si se že vrnil? Saj ni mogoče?"

"Ej, vroče pa je, vroče", mu je odgovoril možek in se obenem obrnil k natakarici; nato je velel:

"Dekle, prinesi mi kozarec vina in nekaj slanine, da bom malo prigriznil; potem moram hitro naprej; se mi mudi!"

"Povej vendar, Štefan, kako daleč si pa prišel na svoji dolgi poti? Saj si vendar šele danes zjutraj odšel z doma", se ga je lotil Grahek še enkrat; "ali mar prinašaš kakšno posebno novico?"

"Vina hočem, vina; pri meni ne boš nič opravil z vodico," ga je hitro zavrnil možek.

Nato je naglo použil svojo slanino, nekoliko kruha in kozarec goričana. Ko se je tako podprl, je namignil natakarici, naj gre iz sobe. Potem so pa švigale njegove oči kakor živo srebro po sobi od moža do moža in v trenutku mu je bil znan ves položaj. Slednjič je hitro vprašal:

"Kje imate bojevnike?"

"Nekaj jih čaka na Jelovici", je odgovoril Mohorko, "drugi so pa še doma, — ker še niso dobili povelja."

"Potem je treba takoj vzdigniti tudi te," je začel Štefuljček, "in paziti na to, da se vsi združijo. V najbližjih dneh bomo rabili krepkih rok. Ogledal sem si vse razmere in spoznal, da je sedaj čas. Glejte, prijatelji, gospoda je sicer vedno pripravljena, vendar jasnega ne ve še nič, da mislimo udariti. Hodil sem po vseh vaseh. Ljudstvo je sicer navdušeno za našo stvar, vendar se je ta in oni že začel nekoliko bati, češ, da je naš načrt preveč predrzen. Da se tudi krepkejših ne loti omahljivost, zato hitimo! Možje, le pogumno, pomoč se nam bliža — mislim, da..."

Nekak strah se je polotil zborovalcev in niso pustili možka, da bi bil dokončal, ampak zmedeno so začeli vpraševati:

"Kaj bo pa z našimi ženami in otroki?"

"Vsi vemo," je govoril nadalje Grahek, "kakšna nevarnost je za ženske in otroke v vojski; saj smo že često slišali, kaj počenjajo Turki. In če zdaj mi udarimo zoper gospodo, mislite, da bodo potem graščinski vojaki z našimi ženami imeli usmiljenje? Ne, svojih žena in otrok ne smemo prepustiti tako strašni nevarnosti!"

"Žene in otroke bomo spravili najbolj na varno, če jih peljemo na Špik v votlino k 'slepemu Bogu'; saj smo to storili že večkrat, kadar se je bližala kaka nevarnost," je svetoval Mohorko.

"Pameten nasvet," je pripomnil Štefuljček; "Mohorko, prevzemi skrb za to zadevo. Preskrbi v votlino tudi živeža za nekaj dni, da ne bodo trpeli gladu. Sicer pa mislim, da jim ne bo treba dolgo ostati v votlini; mi moramo pohiteti in užugati graščinske, potem bo pa mir. — Za vsák slučaj pripravite tudi vrečo smodnika — saj že vsi poznate ta novi, čudni prašek — in napeljite vnetilo s seboj v votlino, da v slučaju nevarnosti lahko poženemo most v zrak, če bi se namreč sovražnik hotel bližati votlini; potem so pa žene in otroci na varnem kakor zaklad, ki je zakopan globoko v zemlji. Vsekakor pa mora ostati tudi nekaj mož pri votlini za stražo."

"Za ta posel bodo najboljši Gorjanci", je pripomnil Globokar, "ti že najbolje poznajo smodnik in vedo, kako je treba z njim ravnati."

(Dalje prihodnjič)

SOFT TOUCH — Brushed cotton denim in navy overprinted with red creates a junior pants outfit with all the western flavor of a Texas sunset. It's teamed with a red and white dotted shirt with frosted collar. By Jeenz.

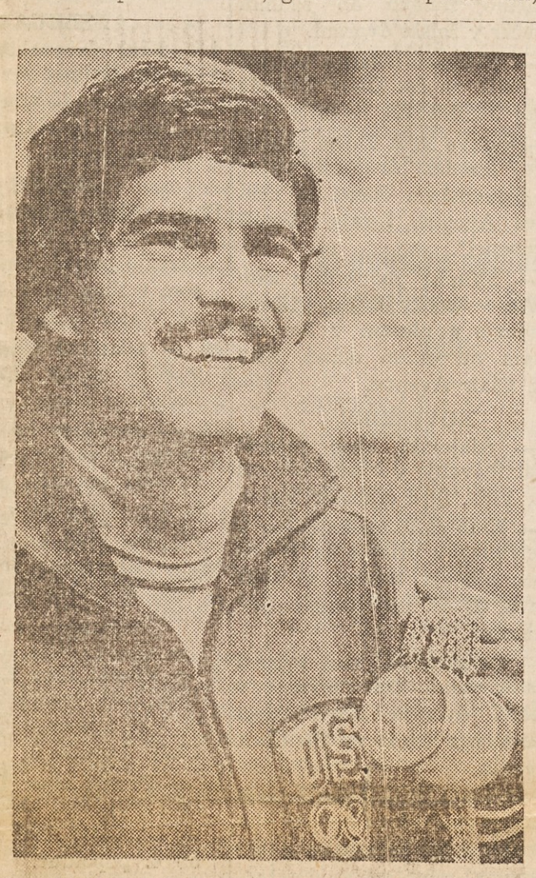

MARK SPITZ se je pustil fotografirati s petimi zlatimi medaljami na olimpijadi v Muenchenu. Ko je dobil še zadnji dve in jih imel skupaj sedem, je fotografiranje z njimi odklonil brez posebne večje nagrade. On je edini športnik, ki je kdaj dobil več kot 5 zlatih medalij na olimpijskih igrah.

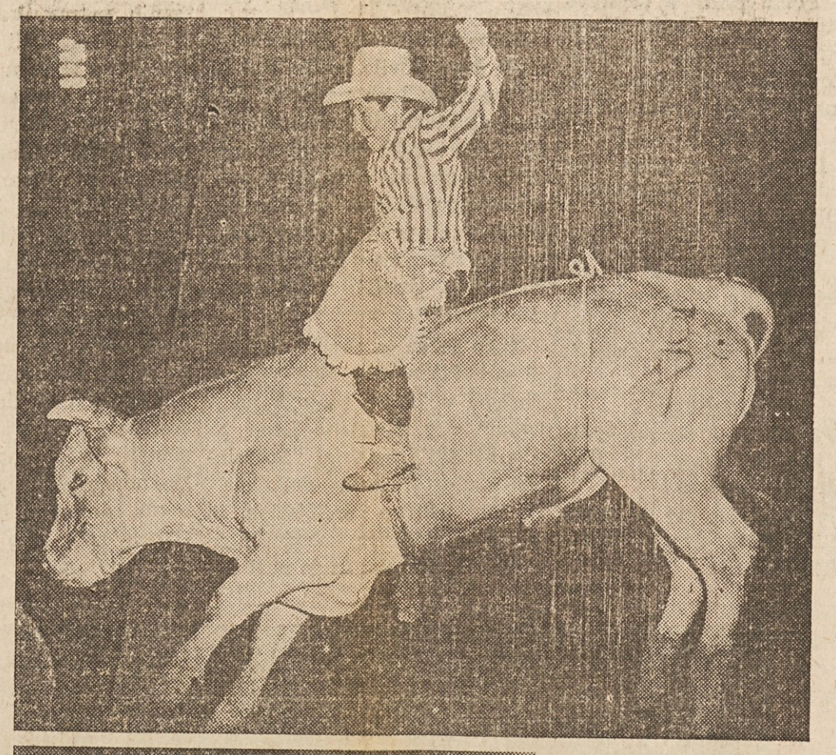

DOBRO SE DRŽI! — Na tekmovanju American Junior Rodeo v Pueblu, Colo., so kazali mladi fantje in dekleta svoje sposobnosti. Sliki sta posneti s tega tekmovanja, na katerem je bilo razdeljenih daril in nagrad za $30,000.

ŽENINI IN NEVESTE!

NAŠA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA VAM TISKA KRASNA POROČNA VABILA PO JAKO ZMERNI CENI

PRIDITE K NAM IN SI IZBERITE VZOREC PAPIRJA IN ČRK

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Avenue 431-0628

PRODAJA STARINE

v

BYRON JUNIOR HIGH SCHOOL — BOY'S GYM

20600 Shaker Blvd.

V ČETRTEK, 12. OKTOBRA

OD 9. DOP. DO 9. ZVEČER

Naprodaj stari in novi predmeti, oblačila, pecivo, antika, umetnine, knjige, igre,

SPONZORIRA SHAKER HEIGHTS P.T.A.

V BLAG SPOMIN

OB PRVI OBLETNICI ODKAR NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTILA NAŠA LJUBLJENA MAMA, STARA IN PRASTARA MAMA

JENNIE VOKAČ

Svoje blage oči je zatisnila dne 14. oktobra 1971.

Z očetom sta zdaj združena,
ter prosita za nas Boga,
da bomo enkrat skupaj vsi,
se združili nad zvezdami!

OB OSMI OBLETNICI ODKAR JE ZA VEDNO ZATISNIL SVOJE OČI NAŠ DRAGI OČE, STARI IN PRASTARI OČE

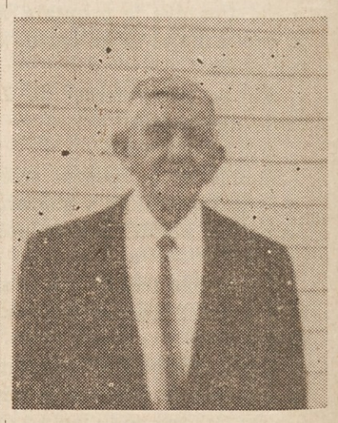

VICTOR VOKAČ

svojo plemenito dušo je izdihnil dne 7. oktobra 1964.

Mi v srcih nosimo ljubeče,
spomin na čase skupne sreče,
žalujemo in molimo,
dokler se spet ne snidemo.

Žalujoča hčerka STELLA in ostalo sorodstvo

Cleveland, O. 9. oktobra 1972

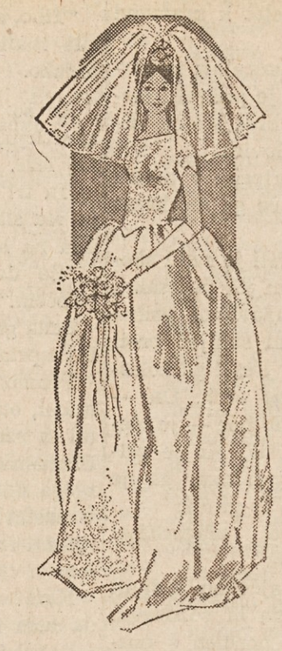

Draga nevesta!

Poročni dan naj bi bil najsvetejši, najveselejši in najlepši dan Tvojega življenja.

Poročna vabila, s katerimi boš povabila k temu velikemu dogodku svoje sorodnike, prijatelje in drage znance, so največje važnosti.

Poročne predpriprave zahtevajo ogromno časa in skrbi.

Pridi k nam in izberi poročna naznanila iz **pravkar dospelih najnovejših katalogov**, najmodernejših vzorcev, oblik, papirja in črk.

Naše cene so zmerne, postrežba uslužna.

Na svidenje!

AMERIŠKA DOMOVINA
6117 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio 44103